

Måndagen den 26 januari

Kl. 12.00

Meddelande om interpellationssvar

Om skogsskadorna i Skåne

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

2 § Meddelande om svar på interpellation 1986/87:124

Anf. 1 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Med hänvisning till riksdagsordningens 6 kap. 1 § får jag meddela att jag, på grund av arbetsbelastning, enligt överenskommelse med interpellanten Lars Ernestam kommer att besvara interpellationen tisdagen den 3 mars 1987.

3 § Svar på interpellation 1986/87:121 om skogsskadorna i Skåne

Anf. 2 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Ingvar Eriksson har i en interpellation till mig ställt frågor om skogsskadorna i Skåne, luftföroreningarna från kontinenten samt kärnkraftverket i Barsebäck.

De undersökningsresultat som nu framkommit om skogsskadorna inte minst i Skåne är mycket oroande. Allvarligt är att även lövträd, t. ex. bok, nu uppvisar skador. I jämförelse med andra delar av södra Sverige förefaller skadorna vara mera omfattande i norra och nordöstra Skåne, men underlaget för en sådan jämförelse är inte helt tillfredsställande.

Våra skogar är av mycket stort värde från både miljö- och rekreationssynpunkt. De har också stor ekonomisk betydelse för vårt land. Det är därför nödvändigt att vi gör allt för att skydda dem.

Luftföroreningarna spelar en avgörande roll för de skogsskador vi nu observerar. Flera olika typer av luftföroreningar påverkar skogen. Utsläppen från förbränning av kol och olja och från industrier leder till nedfall av svavelföreningar, som försurar skogsmarken och ger näringsbrist. Utsläppen av kväveoxider och kolväten från bl. a. biltrafik, energianläggningar och industrier bildar i atmosfären ozon och andra oxidanter. Dessa ämnen är kända för att vara skadliga för växtligheten. Vidare medför kväveutsläppen från främst jordbruket att skogsmarken mätts med kväve, vilket är negativt även för skogen.

Nedfallet i Sverige av svavel och andra skadliga ämnen härrör emellertid till allra största delen från utländska utsläpp. Skåne och sydvästra Sverige är mest utsatta.

Regeringens handlingsprogram mot luftföroreningar och försurning innehåller en serie åtgärder för att minska de svenska utsläppen av försurande ämnen. Vidare behandlas åtgärder inom jord- och skogsbruket för att minska eller motverka markförsurningen. Inom ramen för programmet har omfattande insatser gjorts för kalkning och andra åtgärder för att motverka och dämpa försurningens effekter. Forsknings- och utvecklingsarbete, övervakning och inventering ingår också i programmet. Programmet redovisar också behovet av insatser internationellt för att få till stånd minskning av utsläppen av försurande ämnen i övriga Europa. En ny aktionsplan mot försurningen håller nu på att utarbetas och kommer att föreläggas riksdagen under kommande år.

Inom ramen för försurningsprogrammet pågår bl. a. forskning och försöksverksamhet med kalkning av skogsmark i Skåne för att pröva möjligheterna att på detta sätt öka skogens motståndskraft mot luftföroreningarna. Preliminära undersökningsresultat tyder på att detta kan ge vissa positiva effekter, men dessa försök är ännu inte avslutade och utvärderade. Klart är emellertid att våra huvudsakliga insatser bör inriktas på att reducera utsläppen av luftföroreningar.

Socialdemokratiska regeringar har tidigare beslutat om hårda miljökrav beträffande svavelhalt i olja samt utsläpp från kolledning och processindustrier. Vi har också genom målmedvetna insatser halverat oljeanvändningen och minskat det tidigare beräknade behovet av kol. De svenska svavelutsläppen har härigenom minskat med drygt 70 % sedan år 1970. I regeringens försurningsprogram ingår åtgärder för att minska svavelutsläppen med 65 % från 1980 års nivå. Vi planerar nu ytterligare åtgärder, bl. a. för att minska svavelhalten i oljan som fortfarande svarar för de största svavelutsläppen. Regeringen har nyligen beslutat notifiera GATT och EFTA om en sänkning av svavelhalten i tunn eldningsolja till i genomsnitt 0,2 %. Regeringen studerar även möjligheten att minska svavelhalten i tjockoljan ytterligare.

När det gäller effekterna av kväveföroreningar har våra inhemska utsläpp betydligt större betydelse. Särskilt i Skåne och Halland torde avgången av kväveföroreningar från jordbruksmark ha stor betydelse för effekterna på skogen. Regeringen har därför uppdragit åt naturvårdsverket att i samråd med lantbruksstyrelsen bl. a. se över gällande råd och anvisningar om miljöskydd vid djurhållning i syfte att minska kväveavgången vid spridning av stallgödsel. Dessa nya anvisningar beräknas föreligga till sommaren.

Det är nödvändigt att ytterligare åtgärder vidtas för att minska luftföroreningsutsläppen. Åtgärder mot kväveoxidutsläppen ingår i regeringens försurningsprogram. Dessa utsläpp skall minskas med 30 % till år 1995. För att uppnå detta har bl. a. beslutats om skärpta avgasreningskrav för personbilar från 1989 års modeller. Redan nu finns bilar med katalytisk avgasrening att köpa. De skattestimulanser som införts för dessa bilar gör att försäljningen går bättre än väntat. Dessa åtgärder är en bra början men måste kompletteras för att ge tillräcklig effekt. Avgaskraven på lastbilar och bussar bör skärpas. Naturvårdsverket utreder för närvarande på regeringens uppdrag

vilka avgaskrav som skall gälla för sådana bilar. Regeringen har också uppdragit åt statens energiverk och naturvårdsverket att utarbeta ett åtgärdsprogram för reduktion av kväveoxidutsläppen från energisektorn. Detta kommer att redovisas i vår. Inför 1988 års trafikpolitiska beslut görs nu en noggrann genomgång av sambandet mellan trafik och miljö. Miljökraven kommer att spela en stor roll för utformningen av detta förslag. Detsamma gäller den pågående utformningen av jordbrukspolitiken.

Insatserna för att komma till rätta med våra egna utsläpp av luftföroreningar är viktiga. Inte minst är de en förutsättning för ett framgångsrikt internationellt agerande. Det viktigaste arbetet på det internationella planet bedrivs inom ramen för den internationella luftföroreningskonventionen. Efter undertecknandet i juli 1985 av protokollet om 30 % reduktion av svavelutsläppen, har nu satts i gång ett arbete med ett avtal om begränsning av kväveoxid- och kolväteutsläppen. Nyligen har exekutivorganet beslutat om ett mandat för förhandling om ett protokoll om begränsning av kväveoxidutsläppen. Regeringen fäster stort avseende vid dessa förhandlingar, och ett förberedelsearbete pågår i nordiskt samarbete.

Som ett led i det nordiska förberedelsearbetet har utarbetats en rapport om effekterna av långväga transport av luftföroreningar. Det framgår att mycket stora utsläppsminskningar erfordras för att skydda miljön. Rapporten har presenterats inom konventionsarbetet som underlag för de fortsatta förhandlingarna. Som ett bidrag till det internationella förhandlingsarbetet anordnade Nordiska rådet i höstas en internationell konferens i Stockholm.

De nordiska miljöministrarna gjorde i höstas ett skarpt uttalande i vilket de bl. a. uppmanade de regeringar som ännu inte anslutit sig till 30 %-protokollet, bl. a. Storbritannien och Polen, att göra detta. Vid mitt besök i Polen i höstas undertecknades ett bilateralt avtal för att bl. a. underlätta arbetet med dessa frågor. Vid det svensk-danska mötet nyligen var vi överens om att utgångspunkten bör vara att åtgärderna i båda länderna nå samma nivå. Jag framhöll även att båda länderna bör vidta ytterligare åtgärder därutöver.

Regeringen planerar en lång rad insatser på det internationella området för att komma till rätta med luftföroreningarna. Jag kommer under detta år att ta upp dessa frågor vid olika konferenser inom bl. a. Nordiska rådet, Internationella energioorganet, EFTA och EG samt FN:s miljöstyrelse. Även bilaterala förhandlingar med andra regeringar planeras. Vi fäster även stort avseende vid de fortsatta förhandlingarna inom luftföroreningskonventionen, bl. a. beträffande kväveprotokollet, och kommer att ge detta arbete hög prioritet. Vi får emellertid räkna med att det tar lång tid innan dessa åtgärder leder till påtagliga förbättringar av miljöförhållandena. De åtgärder vi kan vidta beträffande våra egna utsläpp är därför minst lika viktiga.

Slutligen vill jag besvara interpellantens fråga beträffande kärnkraftverket i Barsebäck. Den övergripande målsättning som måste gälla för kärnkrafts-utvecklingen i allmänhet liksom för ersättningen av Barsebäcksverket är att så stränga miljökrav måste ställas att den inte medför ökade miljöskador.

Anf. 3 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag vill tacka miljö- och energiministern för svaret på mina frågor. Statsrådet Birgitta Dahl har i ett långt svar tagit upp mina frågeställningar, som föranletts av att skogen i Skåne mår allt sämre. I en ny alarmerande rapport från Skånelänens samrådsgrupp mot skogsskador klargörs detta. Gruppen, som år för år följer utvecklingen, konstaterar klara försämringar.

Som svar på min första fråga om vilka åtgärder statsrådet ämnar vidta i anledning av dessa nya alarmerande rapporter angående skogsskador ges en redovisning av luftföroreningarnas avgörande roll för de skador som nu observeras. Att utsläppen från förbränning av kol och olja, från industrier och energiproduktion försurar genom nedfallet av svavelföreningar står klart. I svaret fastslås också att den största delen kommer utifrån. Jag delar denna uppfattning och understryker betydelsen av att forsknings- och utvecklingsinsatser ökar, liksom vikten av internationell samverkan för att minska utsläppen. Jag är dock litet förvånad över att en ny aktionsplan mot försurningen, vilken nu är under utarbetande, låter vänta på sig till kommande år. Varför? Det har ju hänt så mycket under senare tid.

Statsrådet säger beträffande effekterna av kväveföreningar att våra inhemska utsläpp här har mycket större betydelse. Det är förmodligen sanningen. Särskilt i Skåne och Halland, menar statsrådet, skulle kväveföreningar från jordbruksmark ha stor effekt på skogen. Jag tycker att en sådan synpunkt är något underlig. Jag ställer mig något tvekan till det. Har de någon inverkan beror det väl på spridningen av stallgödsel på marken i form av ytavrinning och urlakning. Finns det någon risk är det väl i så fall att kväveföreningar sprids i luften eller från stallarna.

Jag undrar om inte miljöministern känner oro för nedfallet från andra källor. Jag är rädd att man överbetonar faran när det gäller just stallgödselspridningen. Av Sveriges totala utsläpp av kväveoxider, som utgör 2 miljoner ton per år, kommer mindre än 5 % från jordbrukets gödselhantering och består av ammoniumkväve. I Sverige är ammoniakavgången 1 %, medan Europa i övrigt står för 99 %. Dock skall inte ammoniakoxidernas inverkan förringas. De har en större lokal påverkan. Det är därför bra med en översyn av råd och anvisningar kring djurhållning och spridning av gödsel som syftar till att minska kväveavgången. Men jag är som sagt rädd att statsrådet överbetonar betydelsen av dessa kväveföreningar jämfört med utsläppen från de andra källorna – då inte minst trafikens inverkan.

Statsrådet tar upp de skärpta kraven på avgasrening för personbilar som ett positivt exempel på insatser och understryker att de skattestimulanser som införts för de bilar med katalytisk avgasrening som säljs före 1989 redan visat sig ge positivt resultat. Det är glädjande, särskilt för oss moderater som gått och går i bräsch för metoden med miljöstimulanser. Jag vill fråga statsrådet: Är regeringen beredd att gå vidare med denna metod då det gäller utsläpp från andra källor?

Beträffande den nordiska samverkan har jag en känsla av att t.ex. Danmark har svårare än vi att nå den målsättning som vi kommit överens om, då man i Danmark utgår från ett väsentligt svårare läge. Vi har tack och lov varit tidigare ute än danskarna.

Fru talman! Jag föreställer mig att det för svenskt vidkommande finns relativt goda möjligheter att minska de försurande utsläppen från energiproduktionen så länge våra kärnkraftverk är i bruk. Skulle däremot en tidigarelagd avveckling av exempelvis Barsebäcksverket komma till stånd, är jag rädd för att det blir mycket svårt att minska åverkan på miljön och den skånska skogen.

På min fråga om miljö- och energiministern är beredd att ytterligare ta hänsyn till allvaret i skogsskadorna inför beslutet om Barsebäcksverkets framtid svarar statsrådet: "Den övergripande målsättning som måste gälla för kärnkraftsavvecklingen i allmänhet liksom för ersättningen av Barsebäcksverket är att så stränga miljökrav måste ställas att den inte medför ökade miljöskador."

Fru talman! Jag och många skåningar är tacksamma för det svaret. Men jag tillåter mig att tvivla på att det är möjligt att nå det målet vid en tidigarelagd avveckling. Det måste dock vara en lägsta målsättning. Det är tyvärr svårt att tro att det skulle vara möjligt att tidigare lägga en avveckling och samtidigt i övrigt fullfölja de mål som miljö- och energiministern framhåller i sitt svar. Vi vet att det i stället skulle medföra ytterligare belastning på miljön och den sydsvenska skogen. Tror statsrådet verkligen att det är möjligt att fullfölja målen?

Anf. 4 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Fru talman! På Ingvar Erikssons första fråga vill jag svara att den nuvarande aktionsplanen enligt riksdagens beslut gäller till den 1 juli 1988. Inom ramen för den har vi exempelvis i årets budget föreslagit ett anslag för nästa år på 163 milj. kr., trots att det finns en reservation på nästan 100 milj. kr. Det finns alltså frikostiga resurser för planens genomförande. Nu arbetar vi med att i god tid lägga fram förslag till nästa plan och se till att vi, på basis av de erfarenheter som vi nu gör, gör den ännu bättre. Jämsides med detta tas en rad beslut på olika områden för att ytterligare förbättra resultatet. Självfallet utgör Skåne och sydvästra Sverige det största problemet. Vi skärper nu kraven vad gäller svavelinnehållet i oljan, eftersom vi är mycket oroade över den tendens till ökad oljeanvändning som finns för närvarande. Av det skälet kommer vi att gå vidare med kraven vad gäller trafik och har också i årets budget föreslagit ökade medel till den s. k. recipientkontrollen och börjar då med Skåne och sydvästra Sverige.

Jag vill vidare säga att frågan om ammoniakavgång till luften från stallgödsel på senare tid uppmärksammats och förorsakat många diskussioner där man gett uttryck för bekymmer samt lett till utredningar, även om det är ett ännu större problem att jordbruket bidrar till havsföroreningarna. Av kväveutsläppen i Sverige svarar trafiken för 70 %, industrin för 10 % och energisektorn för 20 %. Just på energiområdet har man hittills lyckats uppnå förbättringar värda namnet. Skall vi nå resultat måste vi angripa problemen inom trafiksektorn och jordbrukssektorn samtidigt som vi ytterligare skärper kraven på energisektorn. Skall dessa krav få volym och omfattning, måste situationen på trafiksidan och inom jordbruket på olika sätt förbättras. När det gäller villkoren för kärnkraftsavvecklingen kan jag endast upprepa vad jag sade i mitt svar och till det foga: Jag är övertygad om att det går att

genomföra kärnkraftsavvecklingen med upprätthållande av de höga ambitioner vi har i kampen mot försurning och havsföroreningar.

Anf. 5 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Det är glädjande att det finns resurser för att göra de insatser som regeringen här har förespråkade. Vi är eniga om dessa tag. Men från vår sida har vi föreslagit mer långtgående krav när det gäller minskade utsläpp från förbränningsanläggningarna. Det finns resurser och det finns möjligheter att gå fortare fram – och därför undrar jag varför regeringen inte är beredd att göra det.

Jag tog upp ammoniakavgången därför att jag tror att den överbetonas. Jag har aldrig förnekat att detta kan var ett problem. Jag är tacksam för att regeringen i samarbete med jordbrukarna försöker skapa regler som kan lösa dessa problem på ett vettigt sätt.

Energiministern säger att de största förbättringarna har skett på energiområdet. Det är helt riktigt. Men frågan är om man kan räkna med fortsatta förbättringar om det skall ske en tidigare avveckling av kärnkraften. Vi känner en mycket stor oro över avvecklingen i södra Sverige. Vi vet att om Barsebäck stoppas på ett tidigt stadium kommer t. ex. oljeverket i Karlshamn att få köras för fullt. Vi vet också att skogsskadorna är störst i de nordöstra delarna av Skåne. Dessutom vet vi att det finns stora skador i Blekinge kring oljeverket i Karlshamn. Dessa skador kan medföra stora problem. Det är därför jag tillåter mig att tvivla på att det går att uppnå de positiva resultat som energiministern så optimistiskt talar om.

Jag tror inte på att det går att avveckla kärnkraften utan att utsläppen ökar, vilket minister Birgitta Dahl tror. Tvärtom tror jag att risken är mycket stor att utsläppen ökar vid en sådan snabb avveckling. Jag finner det underligt att regeringen inte är beredd att gå ut direkt till människorna och tala om detta. Jag tror det är bättre att tala om sanningen nu än att skjuta det på framtiden. Jag har en känsla av att energi- och miljöministern försöker vinna tid, och jag tycker det är olyckligt.

Anf. 6 Miljö- och energiminister BIRGITTA DAHL:

Fru talman! Ibland när man hör moderater tala om dessa frågor gör man samma reflexion som en gång uttrycktes med orden: "Man merkt die Absicht und wird verstimmt."

Jag tycker det är felaktigt att i taktiskt syfte i kärnkraftsdebatten sätta frågan om kärnkraftsavveckling mot frågan om kampen mot försurningen. Jag har angivit regeringens ambitionsnivå för den stora omställning vi har framför oss. Kärnkraftsavvecklingen inkl. avvecklingen av Barsebäck – oavsett när den äger rum – skall ske på ett sådant sätt att försurningen inte ökar. Jag tycker det är ett besked som man borde vara nöjd med.

Anf. 7 INGVAR ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag ser positivt på detta besked, men jag är inte riktigt nöjd med det. Jag tror det är omöjligt att nå denna fina målsättning som energi- och miljöministern har. Från moderata samlingspartiets sida har vi inte ställt några andra krav än att innan en framtida avveckling sker måste en

fullständig utvärdering av samtliga energislags miljökonsekvenser göras.

Det är glädjande att energiministern tydligen är inne på samma linje. Däremot vågar hon inte – på samma sätt som moderata samlingspartiet – framhålla detta nu, utan hon skjuter på avgörandet. Jag tror det är litet olyckligt, bl. a. därför att man i Sydsverige känner mycket stor oro över att den aviserade tidigareläggningen av avvecklingen skall kunna medföra mycket svåra konsekvenser, inte minst efter den senaste vinterknäppen. Ur miljösynpunkt är vi mycket angelägna om att våra skogar, marker och vatten kan bibehållas oskadade även i framtiden. Vår strävan är att återställa och förbättra miljön. Skillnaden mellan regeringen och moderata samlingspartiet är att vi tror att det är svårare att åstadkomma detta med den linje som regeringen driver. Men vi hoppas givetvis att miljöministern delar vår syn att det inte får ske några försämringar.

Det är viktigt att konstatera att förbättringar måste till och att det är svårt att uppnå förbättringar om man gör en snabb avveckling. Det är därför vi känner sådan oro inför framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 1986/87:122 om sekretesskyddet

Anf. 8 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Gunnar Hökmark hävdar i sin interpellation att den enskilde medborgaren har anledning att känna oro för sin integritet bl. a. på grund av den ständigt ökande mängden av insamlade personuppgifter och nya dataregister. Han säger vidare att myndigheternas bristande förmåga att upprätthålla ett fullgott sekretesskydd är ett annat skäl till sådan oro.

Mot denna bakgrund har Gunnar Hökmark frågat mig om jag är beredd att lämna riksdagen förslag som innebär att den enskilde ges besvärsmätt över myndigheters beslut att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Han har också frågat mig om jag är beredd att tillsätta en särskild kommission för att utreda hur sekretesskyddet fungerar i praktiken och hur sekretesslagen efterlevs inom myndigheter.

I ett samhälle kan den enskildes rätt att bli lämnad i fred aldrig vara absolut. Den privata sfären måste begränsas av gemenskapens krav. Allt som den enskilde kan uppfatta som intrång i personlig integritet och som kan vålla oro kan därför inte förhindras utan den enskilde måste acceptera bl. a. att en hel del uppgifter om honom samlas in och registreras. Syftet med datalagen (1973:289) och sekretesslagen (1980:100) är att åstadkomma ett skydd mot det intrång i personlig integritet som kan anses *otillbörligt* resp. ett skydd för enskilds förhållanden av såväl *personlig* som ekonomisk natur.

Regeringen har gett data- och offentlighetskommittén (Ju 1984:06) i uppdrag att överväga om det bl. a. på grund av personnummeranvändningen behövs ändringar eller kompletteringar av de regler som i dag gäller till skydd för den personliga integriteten. I första hand gäller det då bestämmelserna i datalagen och sekretesslagen. Detta bör Gunnar Hökmark vara väl medveten om i sin egenskap av ledamot i kommittén.

Vad så gäller Gunnar Hökmarks första fråga föreligger enligt gällande regler i 2 kap. 15 § tryckfrihetsförordningen (TF) och 15 kap. 7 och 8 §§ sekretesslagen rätt att överklaga endast för den som begärt att få en uppgift utlämnad men fått sin ansökan avslagen helt eller delvis. Lämnas en handling ut felaktigt kan det bli aktuellt med åtal för brott mot tystnadsplikt.

Tanken på att utvidga klagorätten till att gälla andra än sökanden har avvisats både i samband med införandet av den nämnda bestämmelsen i TF år 1976 och vid antagandet av sekretesslagen. I förarbetena till bestämmelsen i TF anfördes att det i och för sig fanns beaktansvärda skäl för en utvidgning av rätten att överklaga, men att nackdelar oundvikligen skulle uppstå. En utvidgning av klagorätten skulle kunna äventyra vad som ofta är av avgörande betydelse när offentlighetsprincipen skall tillämpas, nämligen att prövningen sker snabbt. Också vid tillkomsten av sekretesslagen ansågs dessa skäl bärande.

Enligt min mening finns det inte heller nu skäl att frångå gällande grundlagsprincip beträffande rätten att överklaga. Mitt svar på första frågan är alltså nej. Jag kan tillfoga att riksdagen ganska nyligen har avslagit förslag om en utvidgad klagorätt på detta område med hänvisning till de skäl som jag nyss redogjorde för (KU 1983/84:29, 1985/86:13).

När det gäller Gunnar Hökmarks andra fråga vill jag erinra om att det för uppgiften att kontrollera t. ex. hur sekretesslagen efterlevs redan finns särskilda myndigheter som JO och JK.

Som jag sade i mina svar till Gunnar Hökmark den 13 februari och den 1 april 1986, då vi också debatterade frågan om sekretesskyddet för personuppgifter som insamlats av myndigheter, utgår jag från att berörda myndigheter respekterar gällande sekretessregler. Jag har inte några indikationer på att det skulle råda sådana missförhållanden på detta område som Gunnar Hökmark vill göra gällande. Jag är därför inte beredd att medverka till inrättandet av en kommission av det slag Gunnar Hökmark efterlyser. Också svaret på den andra frågan är alltså nej.

Avslutningsvis vill jag säga att regeringen med stor uppmärksamhet följer utvecklingen på ADB-området. Integritetsfrågorna står då givetvis i förgrunden. Jag vill erinra om den statsrådsgrupp i datafrågor som har tillsatts och som jag själv är med i och om de samråds- och referensgrupper som har bildats. Gunnar Hökmark är själv med i referensgruppen.

Anf. 9 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Först ber jag att få tacka justitieministern för svaret på min interpellation, även om det i stora delar mest innehöll hänvisningar till den mängd utredningar, kommittéer och grupper med vilka regeringen under de gångna åren försökt manifesterat sin handlingskraft.

Det verkar nästan som om regeringen genom att tillsätta alla dessa utredningar vill slippa att själv ta ansvaret för de frågor som regeringen faktiskt har att handlägga. Det gör dessutom ibland ett stressat intryck, vilket enligt min mening kan vara förstäeligt med tanke på att regeringen under sin senaste tid vid makten inte har vidtagit någon konkret åtgärd för att minska sårbarheten när det gäller sekretesskyddet eller för att i övrigt skydda den enskildes integritet. Jag tror inte att justitieministern kan peka på någon

sådan åtgärd, utan han kan enbart hänvisa till de olika grupper han har tillsatt.

Fru talman! Min interpellation gäller skyddet av sekretessbelagda uppgifter. Det gäller ofta uppgifter som för den enskilde medborgaren är mycket känsliga. Den enskildes förtroende för olika myndigheter är direkt beroende av att han kan hysa förtroende för hur dessa myndigheter hanterar känsliga uppgifter. Det är ingen tillfällighet att det kommit mycket skarpa reaktioner från allmänheten när insamlade uppgifter av detta slag har lämnats ut för olika ändamål. Debatten kring Metropolitregistret är ett sådant exempel.

Det är därför tråkigt att justitieministern intar en närmast nonchalant hållning till de brister i sekretesskyddet som faktiskt finns, både när det gäller tillämpningen och när det gäller obehöriga intrång. Justitieministern tillämpar närmast ett slags strutsolitik när han inte säger sig se några indikationer på brister i sekretesskyddet. Om detta är sant läser justitieministern varken tidningarna, vilket möjligen kan vara ursäktligt, eller de statliga utredningar som överlämnas till honom och regeringen, vilket är mindre ursäktligt.

Fru talman! Det kan knappast vara så att justitieministern inte har tagit del av sårbarhetsberedningens rapport, där beredningen hävdade att det stora antalet användare vid de olika datasystemen urholkar sekretesskyddet och behörighetskontrollen. Om justitieministern anser att sårbarhetsberedningen har fel, då bör han säga detta och inte säga att han inte ser några indikationer på brister i det här avseendet.

Anser justitieministern vidare att data- och offentlighetskommittén har fel i sin bedömning att utlämnandet av uppgifter inom sjukvården strider mot hälso- och sjukvårdssekretessen när uppgifterna lämnas ut utan menprövning i det enskilda fallet?

Bekymrar sig justitieministern aldrig över tidningarnas återkommande berättelser om obehöriga intrång i t. ex. sjukvårdens och polisens register? Även om man inte behöver tro på allt som står i tidningarna, behöver man inte utgå från att allt är fel. Anser inte justitieministern att det vore skäl att pröva och kontinuerligt följa hur sekretesskyddet fungerar i praktiken?

Fru talman! Riksdagen uttalade i ett särskilt sammanhang att regeringen borde pröva hur sekretesskyddet fungerar i praktiken. Det var när riksdagen fattade beslut om en särskild kommission för att följa utvecklingen inom folk- och bostadsräkningen och skyddet av den enskildes integritet och sekretess i det sammanhanget. Då uttalades just uppfattningen att det inte skall behöva gå så långt som till ett uppenbart brott som kanske föranleder JO och JK att agera, utan att skyddet av integriteten också skall kunna omfatta alla de fall som kanske aldrig blir upptäckta. Det var ju just genom FoB-kommissionen som man kom till insikt om att SCB hanterade folk- och bostadsräkningens uppgifter på ett felaktigt sätt när SCB till företag lämnade ut uppgifter för stansning utan krav på korrekta sekretessförpliktelser från dem som skulle hantera uppgifterna.

Jag skulle, fru talman, vilja fråga justitieministern om han verkligen på allvar menar att han inte har några indikationer på att det finns brister i sekretesskyddet. Det vore intressant att få ett besked på den punkten.

Fru talman! Det är beklagligt att justitieministern avvisar tanken på att de registrerade skall kunna överklaga utlämnandet av sekretessbelagda uppgif-

ter om den egna personen. Det innebär i klartext att den enskilde skall vara helt maktlös när man ovan huvudet på honom diskuterar huruvida de känsliga uppgifter han har lämnat till en myndighet eller till en läkare skall lämnas vidare. Han har ingen möjlighet att få en rättslig prövning av om detta är förenligt med sekretesslagen. I efterhand kan han få rätt, om det visar sig att någon har handlat brottsligt, men han skall enligt justitieministern inte kunna förhindra att känsliga personuppgifter om honom själv lämnas ut.

Inom många andra områden anses det naturligt att den enskilde skall kunna gå till domstol för att få sin sak prövad. Sverige har just på grund av brister i denna rätt blivit fälld i Europadomstolen. Vad är det enligt justitieministerns uppfattning som gör att den som är registrerad i praktiken skall vara rättslös när det gäller att hävda skyddet av sekretessbelagda personuppgifter?

Anf. 10 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Till stor del handlar debatten om stora datasystem och om det förhållandet att stora mängder datauppgifter om enskilda människor samlas i allt större utsträckning. Jag vill med skärpa framhålla att det vid uppbyggnaden av dessa stora datasystem är utomordentligt viktigt att man mycket noggrant tänker igenom frågan om vilka som skall ha tillgång till uppgifterna och att man skapar behörighetskontroller så att sekretesskyddet kan fungera i praktiken. Det är bra att sårbarhetsberedningen nu har pekat på denna viktiga fråga. – Jag har naturligtvis uppmärksammat detta, Gunnar Hökmark. Jag förstår inte varför Gunnar Hökmark insinuerar här i kammaren att jag inte skulle känna till vad sårbarhetsberedningen uttalar.

Jag vill också peka på att regeringen har gett statskontoret ett samordningsansvar när det gäller säkerhets- och sårbarhetsfrågor på ADB-området. Det är vidare viktigt att vi har väl avvägda och ändamålsenliga sekretessbestämmelser. Data- och offentlighetskommittén har till uppgift att överväga om det behövs några ändringar härvidlag.

Fru talman! Gunnar Hökmark söker hela tiden finna några slags genvägar när det gäller att skapa större säkerhet. Jag vill påstå att det inte finns några sådana enkla vägar. Det är faktiskt på det viset att varje myndighet, liksom varje enskilt företag, har ett eget ansvar – genom behörighetsreglering, utbildning osv. – att se till att integriteten respekteras. Vi får inte tunna ut det ansvaret eller ta det ifrån myndigheterna eller de enskilda företagen genom att låtsas tro att säkerheten skulle bli större om vi byggde ut fler kontrollinstanser. Gunnar Hökmarks vision av en utbyggd databyråkrati i form av kommissioner och andra kontrollorgan är bara ägnad att dölja problemen.

Sedan vill jag, fru talman, rent allmänt säga att regeringen har stor förståelse för att enskilda personer kan känna olust och obehag över att stat och kommun liksom också många privata företag insamlar betydande mängder personuppgifter om dem. Många känner det rent av som om man lagt beslag på en del av dem själva genom att samla dessa uppgifter. Såsom jag har gjort även tidigare i olika sammanhang måste jag dock betona att insamlingen av uppgifter på t. ex. forsknings- och statistikområdet, som Gunnar Hökmark särskilt pekade på, många gånger egentligen rör frågan om hur man skall göra avvägningen mellan på ena sidan intresset av att vi får nya

kunskaper, vilka behövs i den fortsatta utbyggnaden av vårt välfärdssamhälle, och på andra sidan skyddet för den personliga integriteten. Det kan inte vara fråga om att låta det ena intresset alltid få försteg framför det andra. Denna intresseavvägning är en fråga som regeringen fortlöpande ägnar stor uppmärksamhet. För att få större förståelse för behovet av att samla in uppgifter och därigenom dämpa oron hos den enskilde är det mycket viktigt att myndigheterna lägger sig vinn om att lämna god information till allmänheten om vad uppgifterna skall användas till och vilket sekretesskydd som finns och naturligtvis att detta skydd iakttas.

När det sedan gäller den särskilda frågan om utvidgningen av besvärsrätten så skulle den kunna äventyra vad som ofta är av avgörande betydelse när offentlighetsprincipen skall tillämpas, nämligen att prövningen sker snabbt. Stor risk föreligger alltså att den för vårt demokratiska styrelseskick så viktiga offentlighetsprincipen försvagas, om t. ex. massmediernas insyn i statens och kommunernas verksamhet fördröjs genom nya krångliga besvärregler. Det är skälet till att riksdagen vid ett antal tillfällen har avvisat den typ av besvärregler som Gunnar Hökmark nu efterlyser.

Anf. II GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Först när det gäller frågan om indikationer på att det finns brister i sekretesskyddet: Justitieministern lät litet förolämpad när han påstod att jag hade insinuerat att justitieministern inte kunde se några brister. Men det framgår mycket klart av det svar som justitieministern lämnat här i kammaren att justitieministern inte ser några indikationer som ställer krav på att man skall vidta åtgärder. Det är justitieministern själv som har anfört detta som ett motiv för att inte vidta några åtgärder. Om det är så nu att justitieministern ser dessa indikationer, vore det rätt rimligt att han var beredd att göra någonting. Jag tror att det är riktigt, som justitieministern säger, att det i grunden alltid måste vara myndigheternas eget ansvar att se till att insamlade uppgifter hanteras på ett korrekt sätt. Men det behöver för den skull inte innebära att man inte försöker ha en kontinuerlig uppföljning av hur gemensamma problem åtgärdas just när det gäller skyddet av den enskildes integritet och sekretessen.

Det är sannerligen inte jag som har någon vision av en utbyggd databyråkrati, när jag ställer krav på att man skall kunna följa denna verksamhet. Det är snarare justitieministern och regeringen som bygger ut en omfattande databyråkrati för att slippa göra någonting. Under de senaste åren har man tillsatt en lång rad olika grupper, referensgrupper, samrådsgrupper, kommittéer osv. för att hantera dessa frågor, men man har inte gjort någonting påtagligt. Det intressanta, fru talman, är att justitieministern inte här i kammaren i dessa frågor, som gäller skyddet av den enskildes integritet eller sårbarhet, kan peka på en enda åtgärd som regeringen har vidtagit förutom att man byggt ut en omfattande byråkrati, som faktiskt leder till att ingen vet vem som har ansvaret för vad.

Sedan skulle jag vilja fråga justitieministern om det är något principiellt fel i att riksdagen tillsatt en särskild kommission för att granska och följa folkbokföringens arbete. Om justitieministern inte anser det, borde han vara litet mer öppen för att man skall kunna arbeta på motsvarande sätt när det

gäller att kontrollera skyddet av sekretessen och att den enskildes integritet respekteras och fullföljs också inom andra områden. Det borde nämligen inte alltid behöva vara fråga om ett upptäckt brott för att man skall kunna åtgärda sådana här saker.

Fru talman! Till slut vill jag säga att jag när det gäller utlämnande av personuppgifter tycker att det är felaktigt att den enskilda myndigheten själv helt och hållet skall fatta beslut härom. Det vore rimligt att det i tvistiga fall fanns en möjlighet för den enskilde att få detta prövat vid domstol. Det skulle inte behöva medföra någon större tidsutdräkt, utan det skulle kunna ske genom en snabb domstolsprövning. Vad justitieministern säger är att t. ex. de som var registrerade i Metropolit inte hade någon möjlighet att göra någonting åt det och att de inte skall ha det i fortsättningen heller.

Anf. 12 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Jag förnekar naturligtvis inte behovet av att ägna stor omsorg åt säkerhet och sekretess i dessa sammanhang – tvärtom understryker jag det gång på gång. Däremot pekar jag på att de vägar som Gunnar Hökmark anvisar för att öka säkerheten är genvägar som varken är framkomliga eller lämpliga. Vad regeringen har gjort under årens lopp tänker jag inte upprepa här och nu.

Däremot, fru talman, finns det skäl att något kommentera Gunnar Hökmarks engagemang som sådant för frågorna rörande data och integritet. Jag har ofta prisat det engagemanget. Vid två tillfällen under 1986 framställde Gunnar Hökmark interpellationer och frågor i detta ämne. Då kännetecknades emellertid Gunnar Hökmarks argumentation av två genomgående teman, sak samma nu:

För det första vill Gunnar Hökmark inte se, framför allt inte med önskvärd tydlighet, den intresseavvägning som måste göras mellan på ena sidan människornas berättigade krav på personlig integritet och på andra sidan de gemensamma intressena.

För det andra kännetecknas Gunnar Hökmarks argumentation som sådan av svepande formuleringar och förklenande omdömen i allmänhet. Ett axplock av citat från Gunnar Hökmarks och mina debatter här i kammaren ger vid handen t. ex. detta: Socialdemokraterna "flyr undan" integritets- och sekretessfrågorna. Vi skulle förneka problemen, samtidigt som regeringen och jag visar prov på nonchalans. Jag hymlar, jag har en nonchalant hållning, jag vill slippa att ta ansvar, jag för en strutspolitik.

Fru talman! Det vore tacknämligt om Gunnar Hökmark ville nyansera sig i både sak och form då han debatterar de viktiga frågorna rörande data och personlig integritet. Debatten skulle må gott av det.

Anf. 13 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! När det gäller den större och principiella frågan, som till rätt stor del ligger utanför just denna interpellationsdebatt och som justitieministern tenderar att hellre vilja diskutera i mer allmänna former, nämligen avvägningen mellan den enskildes intresse och det offentligas, tror jag att man som en utgångspunkt skall ha att man också kan inse att den enskilde skall ha rätt till ett skyddat privatliv. Det kan i många olika fall vara svårt att

definiera, men man bör nog inte göra frågan om integritet och sekretess enbart till en avvägningsfråga i varje enskilt fall. Då kommer man nämligen att få en situation där avvägning på avvägning leder till att den enskildes integritet urholkas steg för steg.

Fru talman! När det sedan gäller justitieministerns försök att recensera sina motdebattörer tänker jag inte gå in på motsvarande recension. Möjligen hade det varit underligt om jag inte hade haft i stort sett samma uppfattning i dag som i tidigare debatter.

Det intressanta i denna debatt är trots allt att få ett besked av justitieministern om han anser att det finns några indikationer på brister i skyddet av sekretessbelagda uppgifter som ger anledning till att vidta åtgärder. Jag måste tyda justitieministerns senare svar som att han inte är lika absolut som i sitt skriftliga svar, utan att han alltså anser att det faktiskt finns sådana indikationer. Då vore det intressant om justitieministern vore beredd att lämna förslag till åtgärder. För en stund sedan sade ju statsrådet att han inte ville upprepa allt vad regeringen har gjort i dessa frågor, men jag tror inte att justitieministern hade behövt vara rädd för att fördröja kammarens debatt särskilt mycket, för en sådan uppräknning hade varit rätt snabbt avklarad. Regeringen har tillsatt ett stort antal olika grupper, men man har inte gjort någonting för att stärka den enskildes ställning i dessa frågor.

Jag skulle trots allt vilja ha ett principiellt svar från justitieministern på denna debatts huvudfråga: Varför skulle det vara felaktigt att ge den enskilde en besvärsmöjlighet när det gäller utlämnande av känsliga personuppgifter om honom själv, om man ser till att en sådan besvärsmöjlighet ges sådana former att prövning inte bara sker hos myndigheten utan också hos en tredje part, vid domstol? Det borde kunna ske utan att man på det viset försinkar den offentliga debatten. Det skulle ge den enskilde en betydligt bättre ställning – en ställning som man i alla andra sammanhang inom rättssamhället anser att den enskilde skall ha, nämligen rätten att få sin sak prövad. Jag skulle vilja höra justitieministerns principiella syn på varför detta inte är lämpligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 1986/87:129 om de kurdiska invandrarerna

Anf. 14 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Oswald Söderqvist har ställt följande frågor till mig.

1. Vilka åtgärder tänker justitieministern vidta med anledning av Palmes utredarnas envetna utpekande av PKK som "huvudspår" utan att några bevis läggs fram?

2. Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att avlägsna den stämpel som kurderna fått i den allmänna opinionen genom polisens agerande?

3. Har den svenska regeringen haft några kontakter med Turkiets regering i fråga om kurderna eller den kurdiska organisationen PKK?

4. Hur trovärdiga bedömer justitieministern och regeringen de uppgifter som militärregimen i Turkiet lämnar till svenska myndigheter och svensk polis om den stora kurdiska minoriteten i Turkiet?

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

*Om de kurdiska in-
vandrarerna*

Jag har nyligen här i kammaren förklarat att det ankommer på polis och åklagare att självständigt utreda mordet på statsminister Olof Palme. Av detta följer att dessa myndigheter också ansvarar för information till allmänheten om resultatet av spaningsarbetet och inriktningen av utredningen i övrigt. Information om utredningen har från polisens och åklagarens sida senast lämnats bl. a. vid en presskonferens den 20 januari i år.

Det ankommer inte på mig att nu kommentera eller på annat sätt styra den information som lämnas. Låt mig emellertid, mot bakgrund av de påståenden som Oswald Söderqvist gör om trakasserier mot den kurdiska invandrargruppen från polisens sida, erinra om det uttalande som invandrarministern gjorde på regeringens vägnar förra veckan. Han anförde då att den polisaktion som genomförts och som bl. a. innebär gripande av några kurder inte får leda till misstänkliggörande och trakasserier mot kurder i vårt samhälle.

Invandrarministern har även redan tidigare i år haft samtal med företrädare för Kurdiska riksförbundet. Därvid har uttryckts regeringens förstäelse för den oro som kurder i allmänhet känner. Misstankar mot enskilda individer får inte drabba en hel folkgrupp.

Några direkta kontakter mellan den svenska och den turkiska regeringen om den kurdiska organisationen PKK har inte förekommit.

Den turkiska regeringen har genom sin ambassad här vid olika tillfällen framfört sin principiella inställning till kurderna. Dessa kontakter har emellertid ägt rum inom ramen för normalt diplomatiskt umgänge.

Anf. 15 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min interpellation.

Det var ett beklämmande skådespel vi fick vara med om här i Stockholm förra veckan, med tungt beväpnad polis som posterades utanför regeringskansliet Rosenbad och kring polishögkvarteret här i staden. Det var ju en psykologiskt bra grej för polisen för att uppamma en stämning av kris och katastrof.

Sedan gjorde man ett stort tillslag för att verkligen klara ut de för hela svenska folket och även för det internationella samfundet intressanta sambanden när det gäller mordet på vår statsminister. Vad fick man då i nätet? Ja, man arresterade några kurder för ett annat mord, och de sitter nu häktade. Vi får väl se hur det går med den saken. Man sydde in några småbrottslingar, bl. a. en välkänd hälare här i Stockholm – dock inte kurd – som man ansåg var en viktig ledtråd i det s. k. huvudspåret och som tydligen har vinglat fram och tillbaka och lämnat uppgifter den ena gången si, den andra gången så.

Som det alldeles riktigt sägs i interpellationssvaret var det också en presskonferens den 20 januari. Justitieministern talar om information som har lämnats. Jag vore tacksam om justitieministern ville förtydliga vad den informationen egentligen innehöll och innebar och hur den förde frågan framåt.

Sedan säger justitieministern: "Det ankommer inte på mig att nu kommentera eller på annat sätt styra den information som lämnas." Då vill jag fråga: På vem ankommer det?

Nu har det här pågått en lång tid. Det har talats om spår, om det ena och om det andra. Polisen gör stora ingripanden utan att över huvud taget visa upp något substantiellt resultat. Då måste man ju kräva av regeringen – och så är fallet med vårt parti – att den gör någonting. Vi anser att det vore vettigt att tillsätta en parlamentarisk kommission som tar itu med hela saken. Jag skulle vilja fråga om justitieministern är intresserad eller tänker vidta några åtgärder eller i fortsättningen som tidigare bara tänker säga: "Det ankommer inte på mig." Det är en fråga av stort intresse, på vem det då skulle ankomma och hur länge detta skall få pågå.

För att återvända till den kurdiska folkgruppen, så har alla sagt att det inte får bli misstänkliggöranden eller trakasserier mot kurder i vårt samhälle. "Misstankar mot enskilda individer får inte drabba en hel folkgrupp", säger justitieministern. Men det är just det de har gjort! Vad tänker regeringen göra åt det?

Jag skall be att få referera några händelser i Uppsala. Den 6 oktober kl. 12.00 förra året kallade säkerhetspolisen den kurdiska kulturföreningens styrelse till polishuset. Man sade till styrelsen: Vi vet att företrädare för PKK finns i er förening. De skall mörda någon i föreningen. De tänker skapa panik och ta över föreningen.

Naturligtvis frågar de kurdiska representanterna för föreningsstyrelsen: Vem skall mördas? Kan ni skydda oss? Vilken hjälp kan vi få av polisen?

Men vad svarade säpo: Det vet vi inte, det kan vi inte tala om för er, vi har inga möjligheter att hjälpa er. Men ni måste hjälpa oss att arbeta mot PKK, för annars kommer organisationen att bli ett hot mot både er och oss. Ni skall ställa upp med demonstrationer, gå ut med flygblad och på alla sätt hjälpa oss inom säkerhetspolisen att peka ut PKK som en fara för kurderna och för det svenska samhället. Det sades mycket annat också vid det där mötet i Uppsala.

Jag vill fråga justitieministern: Är det förenligt med svensk rättspraxis att den svenska polisen handlar på det sättet? Anser inte justitieministern att det är regeringens och justitieministerns skyldighet att beivra sådana tendenser när de uppträder i det svenska polisväsendet?

PKK är, det vet vi, en organisation som har använt mycket hårda metoder. Man har dödat kurder i Turkiet. Det finns kurder i Turkiet som samarbetar med den turkiska regeringen, armén och polisen, precis som i andra delar av Kurdistan. Det pågår strider mellan olika kurdiska grupper. Men det är bara två länder i Europa som har stämplat PKK som terroristorganisation, och det är militärjuntans Turkiet och den svenska staten.

Jag tycker det är märkligt att vi fortfarande inte har fått några klara besked om vilka terrordåd den kurdiska organisationen PKK är anklagad för i Sverige. Man har dödat två kurder här, men såvitt jag vet har man inte krökt ett hår på någon svensk medborgares huvud, man har inte sprängt några banker och man har över huvud taget inte agerat mot tredje man.

Är det inte dags att på nytt ta upp en diskussion om detta, så att vi kan få veta varför PKK för två år sedan stämplades som terroristorganisation och varför organisationen direkt utpekades för delaktighet i mordet på Olof Palme för snart ett år sedan? Vill justitieministern medverka till att den diskussionen tas upp på nytt och inte bara avfärdas den, som regeringen

gjorde när vpk anmälde saken till konstitutionsutskottet för snart två år sedan?

Anf. 16 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Jag sade redan den 22 maj förra året när jag informerade riksdagen om beslutet att tillkalla en juristkommission att avsikten är, och har hela tiden varit, att man så snart ett kvalificerat underlag har lämnats av juristkommissionen skall gå vidare med det andra steget, som skall innefatta politiska bedömningar och förslag till de förändringar som kan krävas i den nuvarande ordningen. Jag sade då också att frågan om lämplig tidpunkt för det andra steget skall diskuteras med företrädare för oppositionen – så har också skett vid tidigare tillfällen.

Vid partiledaröverläggningen den här veckan – det hålls sådana regelbundet varje onsdag – kommer denna fråga rimligtvis att tas upp mellan partiledarna.

Jag har tidigare sagt, men det kan finnas skäl att säga det ännu en gång, att jag alltsedan mordet på statsminister Olof Palme har ansett det vara min skyldighet som justitieminister att fortlöpande följa spaningsläget och att hålla mig och regeringen informerad i ärendet även i övrigt. Jag har därvid särskilt beaktat de säkerhetsaspekter som gör sig gällande, liksom ärendets karaktär av nationell angelägenhet. Jag kan också tillägga att jag har ansett det vara min och regeringens uppgift att se till att de myndigheter som ansvarar för utredningsarbetet har de förutsättningar som behövs för att de skall kunna lösa sina viktiga och svåra uppgifter. För närvarande för jag samtal med företrädare för polis- och åklagarmyndigheterna. Några upplysningar om de samtalen eller några andra kommentarer är jag nu inte beredd att lämna.

Jag vill sedan när det gäller kurdernas ställning i det här sammanhanget upprepa att invandrarministern på regeringens vägnar har sagt att misstankar mot vissa kurder, medlemmar av PKK, inte får leda till misstänkliggörande av och trakasserier mot kurder över huvud taget i vårt samhälle. Misstankar mot enskilda individer får inte drabba en hel folkgrupp. Jag upprepar alltså detta ånyo på regeringens vägnar.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag bara nämna att chefen för FN:s flyktingkontor i Norden Sören Jessen-Petersen med anledning av dessa uttalanden från regeringens sida har sagt att regeringen här handlat korrekt och att den har tagit sitt ansvar i sammanhanget.

Anf. 17 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! Ja, det är inte några nya besked som justitieministern här kommer med utan det är samma gamla vanliga besked som vi hört en längre tid. Det är bra att frågan skall tas upp med partiledarna på onsdag. Vi får väl se om det då sägs något mera substantiellt. Och det är bra att, som justitieministern säger, samtal pågår. Men sådana har ju pågått en lång tid.

Sedan vill jag återkomma till detta med den kurdiska folkgruppen. Så länge det inte lämnas ett klart besked i den ena eller den andra riktningen förvärras situationen för den kurdiska folkgruppen i Sverige. Jag tänker då på alla skrivelser och på det faktum att inga klara besked har lämnats om

huruvida medlemmar av PKK är skyldiga eller inte. Så länge sådana besked inte lämnas kommer alltså gruppen som helhet att utpekas och att få bära hundhuvudet i det här sammanhanget.

Jag vet väl att FN:s flyktingkommissarie har sagt det som justitieministern här återgett. Det har ju stått i *alla* tidningar, så det behöver inte justitieministern gå upp här och tala om. Den saken har vi, som sagt, kunnat läsa om i pressen. Jag vet också att invandrarministern har sagt det som justitieministern återgav. Också det har vi alltså kunnat läsa om i pressen. Vidare vet jag att förra invandrarministern Anita Gradin vid ett tillfälle har sagt att det inte är värre att vara kurd i Turkiet än att vara polack i Polen – det är nästan bevingade ord. Instämmer justitieministern i den bedömningen när det gäller en stor minoritet i Turkiet?

Justitieministern har undvikit att svara på mina frågor om kontakterna med den turkiska polisen. Men vi vet att svenska säpo samarbetar med MIT, den turkiska hemliga polisen. Uppgifter som lämnats till medlemmar av kurdiska familjer i Turkiet har upprepats här, och vice versa. Man vet alltså att det har förekommit kontakter mellan de olika polismyndigheterna, dvs. mellan svenska säpo och turkiska MIT.

Jag har inget förtroende för svenska säpo. Dess historia – från krigsåren och framöver, inkluderande IB-affären etc. – och dess åtgärder är sådana att man inte kan ha förtroende för den organisationen.

Jag vill fråga justitieministern ännu en gång med anledning av den sista frågan i min interpellation: Bedömer justitieministern uppgifter från MIT, turkiska säkerhetspolisen, om kurderna som trovärdiga ifall de lämnas till svenska säpo och används vid bevisföring eller spaning här hemma? Är det en bedömning som justitieministern gör eller inte?

Anf. 18 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Genom att envist upprepa påståendet att misstankar mot några enskilda kurder drabbar kurderna över huvud taget bidrar ju Oswald Söderqvist till – i vart fall finns den risken – att misstankarna kommer att drabba också dem som det här egentligen inte gäller. Jag tycker att det vore på sin plats, Oswald Söderqvist, att ta tillbaka det påståendet.

Anf. 19 OSWALD SÖDERQVIST (vpk):

Fru talman! Ja, nu börjar vi nalkas brännvinsadvokatyren i den här debatten. Det är precis som jag förut sagt, nämligen att så länge den svenska polismyndigheten eller den svenska regeringen – annat än verbalt – inte går ut med klara besked kommer misstankarna mot kurderna att kvarstå. Ni är skyldiga att ganska snabbt göra någonting i den här frågan! Försök inte slippa undan genom att på ett så här lumpet sätt returnera det hela till mig och säga att jag skulle vara med om att smutskasta den kurdiska folkgruppen!

Dessutom vill jag framhålla att justitieministern inte har svarat på min fråga om vad landets högste övervakare av rättvisan, dvs. justitieministern själv, tycker om det förfaringsätt som jag redogjorde för när det gäller polisens agerande i Uppsala. Har justitieministern inte någonting att säga i det avseendet, eller är det fråga om någonting som skall vara med i det här fallet när det gäller "spaningarna" och jakten på kurder med blåslampa etc..

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

Om den regionala fördelningen av polismanstjänster

som vi hört talas om tidigare i debatten? Vilka kommentarer har justitieministern till detta?

Anf. 20 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Oswald Söderqvist vet mycket väl att jag inte skall göra uttalanden här i kammaren om handläggningen av ett enskilt ärende vare sig i Uppsala eller någon annanstans.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1986/87:133 om den regionala fördelningen av polismanstjänster

Anf. 21 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Birgitta Hambræus har frågat mig om jag avser att överlämna avgörandet till riksdagen om regeringen önskar genomföra ett förslag av rikspolisstyrelsen till omfördelning av polismanstjänster mellan polismyndigheterna.

Jag har tidigare här i kammaren vid ett flertal tillfällen redovisat bakgrunden till det arbete som nu utförs av rikspolisstyrelsen rörande en översyn av polismansfördelningen. Jag har då förklarat att en självklar utgångspunkt för statsmakternas beslut om resurstilldelning för polisverksamheten är att alla polismyndigheter skall ha lika goda förutsättningar att lösa sina uppgifter och att arbetsbelastningen så långt möjligt skall vara lika mellan distrikten.

Mot denna bakgrund har under våren 1986 inom justitiedepartementet gjorts en grundläggande studie av fördelningen av polisresurser mellan polismyndigheterna. Rikspolisstyrelsen har fått i uppdrag att fördjupa undersökningen och att till regeringen lämna förslag till eventuella omfördelningar av polismanstjänster. För samråd med vederbörande länsstyrelse har rikspolisstyrelsen i dagarna remitterat ett statistiskt material om polisdistrikten och redovisat vissa preliminära bedömningar. Först efter detta samråd kommer rikspolisstyrelsen att redovisa sitt uppdrag till regeringen.

Det är självfallet alldeles för tidigt för mig att nu ta ställning i sak till rikspolisstyrelsens preliminära bedömningar. Av samma skäl kan jag inte i dag besvara Birgitta Hambræus fråga om formerna för ett beslut i frågan.

Anf. 22 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret på min interpellation.

Alla vi som engagerat oss i detta ärende hoppas kunna visa justitieministern att det blir olyckliga följder om regeringens uppdrag till rikspolisstyrelsen att föreslå omfördelning av polismanstjänster skulle genomföras i praktiken.

Statsrådet är inte beredd att besvara frågan om regeringen kommer att avgöra ärendet själv eller föra det till riksdagen. Jag tolkar den bristen på besked så att statsrådet tvekar att föreslå regeringen att utan riksdagens hörande verkställa indragningar av tjänster.

FUP, fördelningsutredningen avseende polismanstjänster, föreslår att Dalarna skall mista 15 tjänster. Falun mister 13, Avesta 7, Ludvika 4, Mora och Rättvik 2 vardera, medan Borlänge föreslås få 13 nya tjänster.

Kopparbergs läns länsstyrelse har enhälligt avstyrkt förslaget.

Avesta polisstyrelse har i ett väl genomarbetat remissyttrande fört fram tungt vägande skäl för att förslaget inte bör genomföras. Man påvisar också hur blint den rent statistiska beräkningsmetoden slår. Om ett distrikt t. ex. haft turen att avslöja en större narkotikahärva just under den tidsperiod som undersökningen omfattade skulle detta kunna ge utdelning i form av nya tjänster, medan behovet i själva verket snarast skulle ha minskat.

Beräkningsgrunderna måste ifrågasättas. Stockholm har av någon anledning lämnats utanför. Skulle samma beräkningsmetod ha använts där skulle det ha inneburit att 600 tjänster dragits in.

Det är också egendomligt om tjänsterna i enheterna för regional verksamhet schablonmässigt tillförs residensstaden i länet. För Faluns del är de flesta av dessa tjänster placerade i andra kommuner än Falun.

Norra och västra Dalarna tar emot en befolkning som vida överstiger den bofasta befolkningen under vissa säsonger. I utredningen sägs att detta har beaktats, men ändå dras tjänster in i Mora och Rättviks distrikt.

I Orsa – min hemkommun – har vi i många år arbetat för att få bättre förhållanden för våra poliser, men byggnadsstyrelsen har förhalat ärendet. Risken är överhängande att mindre arbetsgrupper dras in och att kommuner i glesbygden blir utan poliskontor.

Justitieministern anser att en självklar utgångspunkt för statsmakternas beslut om resurstilldelning för polisverksamheten är att alla polismyndigheter skall ha lika goda förutsättningar att lösa sina uppgifter och att arbetsbelastningen så långt möjligt skall vara lika i de olika distrikten. Detta resonemang får inte innebära att när brottsligheten ökar mest i Storstockholm får landet i övrigt sämre möjligheter att klara sitt rättsskydd. Det skulle vara en dålig metod att skapa nya problem ute i landet utan att därför lösa dem i storstaden. Rikspolisstyrelsen måste i stället få igenom sitt förslag om ökad nyrekrytering.

Det har skett en utarmning av polisresurserna under lång tid. Arbetsförhållandena för polisen har försämrats. Det blir allt svårare att upprätthålla minimibemanning under semestertider. Många tjänster är vakanta. Det måste bero på att arbetet anses så slitsamt att människor inte vill ha det.

Det är oerhört viktigt att förhållandet mellan polisen och allmänheten är gott. Polisen måste få hjälp från allmänheten och känna dess stöd vid ingripanden. Ett sådant förtroende byggs upp när polisen har tid att hjälpa allmänheten med vardagsproblem, undervisa i skolan om lag och rätt och ge annan service. Polisen skall inte enbart ha till uppgift att bekämpa brottslighet, för då kommer också förtroendet så småningom att urholkas, så som det redan är på väg att ske på många håll. Det lokala poliskontoret har stor betydelse för denna kontakt mellan allmänhet och polis.

De uppenbara problem som i dag finns kan inte lösas genom omfördelningar till förmån främst för Stockholmsområdet.

Anf. 23 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Det är inte alls länge sedan vi i polisberedningen arbetade med polisorganisationen. Jag vill hävda att vi då gjorde ett mycket seriöst och ingående arbete, och vi hade en hög ambitionsnivå när det gällde att utforma en riktig organisation inför framtiden. Vi slog fast att man skulle utgå från den personalfördelning som gällde vid det tillfället. Personligen yrkade jag att vi redan i beredningen skulle kräva ett ökat antal tjänster, bl. a. motsvarande så många tjänster som ansågs vara nödvändiga för att få till stånd en fungerande kvarterspolisverksamhet.

När nu riksdagen har fattat beslut om ny organisation tar regeringen initiativ till en omfördelning av polismanstjänster ute i landet mellan de olika distrikten. Detta är mycket olyckligt, därför att det skapar stor oro bland landets polismän och polischefer och även inom rikspolisstyrelsen. Jag är övertygad om att rikspolisstyrelsen inte har varit särskilt intresserad av detta uppdrag.

För inte alls så länge sedan hade jag en frågedebatt med justitieministern om besparingsförslagen i kommande års budget. Det visade sig, att om polisen skulle uppfylla de besparingskrav som justitieministern hade ställt upp skulle det kräva indragning av ett betydande antal polismanstjänster. Då sade justitieministern att det inte var fråga om det, utan att det bara var ett slags räkneexempel.

Min fråga till justitieministern är: Varför håller departementet och justitieministern på med att oroa svensk polis i ett ansträngande arbetsläge, genom att ena gången komma med en utredning som innebär förflyttning av polismän och andra gången komma med besparingsförslag som justitieministern, redan när han skickar ut dem, anser inte är realistiska?

När det gäller det förslag som nu har varit ute på remiss vill jag instämma i de brister som Birgitta Hambraeus har pekat på. Jag vill också peka på brister i Jönköpings län.

I Jönköpings län finns landets besvärligaste polisdistrikt, om vi ser det rent strukturellt, nämligen Eksjö polisdistrikt, där det finns tre f. d. städer och en rad andra tätorter. Detta komplicerade distrikt skall enligt förslaget förlora åtta tjänster. Om det däremot i detta distrikt hade funnits tre små polisdistrikt hade undantagsregeln för små polisdistrikt räddat Eksjö-, Nässjö- och Tranåsområdet från att förlora dessa polismän. Utredningssituationen kunde ha varit precis densamma.

Värnamo polisdistrikt förlorar fyra tjänster, och det är också ett komplicerat polisdistrikt, med bl. a. E 4 och en rad trafikproblem samt mycket brottslig verksamhet.

Fru talman! Detta förslag avslöjar egentligen hur justitieministern och regeringen i djupare mening ser på polisens verksamhet och på brottsutvecklingen i vårt land. Jag vill fråga justitieministern: Anser justitieministern att det totalt sett finns tillräckligt många poliser i Sverige, så att poliser kan flyttas över från ett polisdistrikt till ett annat? En given följdfråga är: Anser justitieministern att brottsutvecklingen ligger på en rimlig nivå, så att det bara är fråga om att flytta över brottslighet från det ena polisdistriktet till det andra och på så vis göra en utjämning?

Justitieministern kan nog inte förneka, att om det är lägre brottslighet i ett

polisdistrikt torde det kunna bero på att det där finns fler poliser och att upplklaringsprocenten är högre. Kontentan av detta måste bli att justitieministern och regeringen anser att man i de polisdistrikten får acceptera en något högre brottslighet än i dag, för att man i de distrikt som har ett något mindre antal poliser skall klara en något lägre brottslighet, utifrån denna beräkningsmetod. Detta sätt att resonera är horribelt, fru talman.

Från moderat sida har vi krävt att det totala antalet poliser måste öka för att det totala antalet brott skall kunna minska. Min fråga är: Anser justitieministern att det är den totala brottsligheten och utvecklingen i landet som är det allvarliga och inte frågan om det inom ramen för en mycket besvärlig situation finns en, två, tre eller fyra poliser för mycket i ett distrikt utifrån en viss beräkningsmetod? Är justitieministern beredd att aktivt bidra till att bekämpa brottsligheten genom att i stället öka antalet poliser?

Anf. 24 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! När det här ärendet diskuteras tycker jag att det är angeläget att först och främst slå fast att det är viktigt att vi har en fungerande ordningsmakt och att allmänheten har förtroende för våra polismän. Förutsättningen för att den skall ha det är att polismännen har möjlighet att klara av sin arbetsuppgift och lösa de problem de ställs inför. Bekymret med det nu föreliggande förslaget är att de som har lagt upp arbetet på ett sådant sätt att de löst sina problem bestraffas för detta och kommer naturligtvis, om förslaget genomförs, att nå ett sämre resultat. Detta får till följd att allmänheten också får ett sämre förtroende för polisen.

Det är också viktigt att polismännen har förtroende för sin arbetsgivare; ytterst för justitieministern och justitiedepartementet. Det är alldeles klart att poliserna, i varje fall i de områden som blir behandlade på det här sättet, kommer att få ett sämre förtroende för sin arbetsgivare.

Som Göte Jonsson sade var det inte alls länge sedan vi hade en omorganisation – det är inte ens ett och ett halvt år sedan. Till grund för omorganisationen hade man en grundläggande utredning, och förhoppningsvis var det något så när riktiga beslut som fattades. Det nu föreliggande förslaget har regeringen givit rikspolisstyrelsen i uppdrag att ta fram. Här har man faktiskt inte någon grundläggande studie bakom, något som justitieministern påstod i sitt svar. Såvitt jag begriper har man tittat på upplklaringsprocenten. Mot bakgrund av hur många brott som har klarats upp och hur många som inte har klarats upp har man, med ledning av det antal tjänster som finns, undersökt hur tjänsterna skall kunna flyttas om. Här finns en rad andra orsaker som man borde ta hänsyn till i sammanhanget. I många av de distrikt man tar polistjänster ifrån har polismännen regionala funktioner. De jobbar alltså inte bara inom det egna distriktet. Det gäller narkotika, ekobrottslighet osv.

I uppgifterna ingår också förebyggande verksamhet. Det är en förebyggande verksamhet som leder till att man får färre brott och en bättre situation. Det är ett förebyggande arbete som man inte kan bedriva när flera tjänster har plockats bort.

Man skall också ha kvarterspolis. Det försvåras eller kanske t. o. m. omöjliggörs om detta förslag genomförs.

I budgetpropositionen har justitieministern med några honnörsord som polisen skall arbeta efter: samspel, synlighet och service. Detta blir tomma ord om förslaget genomförs. De klingar falskt i öronen på de poliser som skall flyttas på detta sätt.

Jag tror att man dessutom räknar fel när man tänker sig att kunna flytta poliser på det här sättet. Det kommer inte att fungera. Många kommer att sluta sina jobb i stället.

Borås, som jag väl känner till eftersom det ligger i min bygd, är ett distrikt där polismännen har jobbat mycket ambitiöst för att klara sina arbetsuppgifter på ett bra sätt. De har också lyckats. I det här förslaget straffas de med att 22 tjänster dras in. Inte nog med det, man tappar också de extratjänster som har funnits utöver de fasta tjänsterna. Ett mycket omfattande förebyggande arbete har gjorts. Distriktet har också stora regionala uppgifter och även en ganska stor belastning när det gäller turismen på sommaren. Men till detta har inte tagits någon som helst hänsyn, utan nu skall tjänster dras in. Naturligtvis kommer resultatet att bli sämre.

Ett annat polisdistrikt som drabbas är Ulricehamn. Visserligen tappar man där bara en tjänst, men man har bara 35 tidigare. Distriktet får naturligtvis väldigt mycket svårare att klara sin situation, som inte är så enkel ens nu.

Borås har också den viktiga uppgiften att stödja andra omkringliggande distrikt, som har problem med arbetet.

Jag skulle avslutningsvis vilja ställa några frågor till justitieministern. Jag tycker det skulle vara bra om justitieministern kunde förklara för poliserna i Borås och på andra orter som skall brandskattas på det här sättet varför de skall straffas för att de har lagt ner stor energi på sitt arbete och även lyckats bra. Varför kan inte förstärkningen användas på sådant sätt att de orter som säkert behöver förstärkning tillförs nya tjänster, som man då kan ta fram och ifall det anses nödvändigt ta fram litet fler tjänster? Jag tycker att justitieministern skulle kunna använda detta utmärkta tillfälle till att tala om att detta förslag inte kommer att leda någonstans. Ni kommer att stoppa det i papperskorgen så småningom.

Anf. 25 KERSTI JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag skulle kunna instämma i mycket av det som de tre tidigare talarna har framfört. Vi har i dag i Sverige en skrämmande brottsutveckling. Den starka ökningen av våldsbrott och egendomsbrott mot enskilda gör att inte bara de direkt drabbade utan också många andra hyser oro för att polisens och andra myndigheters förmåga att garantera rimlig trygghet inte räcker till.

Det behövs fler poliser i storstadsområdena, det vet vi. Befolkningskoncentration är inte positiv. Centern varnade för detta redan på 1960-talet. Den leder till minskad social gemenskap människor emellan, och det i sin tur leder till sociala missförhållanden som ofta är en orsak till brottslighet.

Men vi måste ändå veta att det av olika orsaker finns problem och ökad brottslighet även i andra delar av landet. Det är mycket tvivelaktigt, för att inte säga rent fel, att åtgärda en konstaterad bristsituation inom landets polisväsende genom omfördelningar. Personalbrist bör i stället kompenseras genom tillförsel av nya tjänster. Detta har vi i centerpartiet länge hävdad. Vi

har vid det innevarande riksmötet väckt en motion om en utbyggnad av polisutbildningen, en plan för att förstärka polisorganisationen i storstäder och större tätorter och om att fler polistjänster tilldelas storstadsområdena. Detta är alltså yrkanden som vi kommer att få ta ställning till.

I Jönköpings län skall vi enligt det förslag som nu diskuteras mista åtta polistjänster i Eksjö polisdistrikt och fyra i Värnamo. Jag vill understryka vad Göte Jonsson tidigare framförde, att det antal tjänster som finns i de här distrikten beror på att de distrikten har en sådan organisatorisk särart. Eksjö polisdistrikt motsvarar inte på någon punkt den mall som drogs upp för distriktsindelningen när polisväsendet förstatligades. Enligt den mallen skulle ett polisdistrikt omfatta en centralort med dess naturliga omland. I Eksjö polisdistrikt finns det tre större tätorter: Eksjö och Tranås med runt 10 000 invånare och Nässjö med närmare 20 000 invånare.

Detta har framtingat en decentralisering av polispersonalen, så att ungefär hälften är stationerad utanför centralorten. Med den arbetsupplägningen kan polismyndigheten i dag upprätthålla en godtagbar polisfunktion när det gäller ordningshållning, utredningsverksamhet och en målmedveten brottsförebyggande verksamhet. Men förutsättningen är att man har tillgång till de resurser som finns i dag. En minskning skulle innebära att en fungerande polisorganisation slås sönder. Myndigheten kan då inte ge allmänheten skydd och hjälp i den omfattning som erfordras. Likaså hotas den brottsförebyggande verksamheten. Den är heller inte oviktig, det vet vi.

Vi skall också veta att vi har fått ledighetslagar och arbetstidsförkortning som måste gälla även poliskåren. Jag kan också nämna att Eksjö polisdistrikt inte har fått en enda ny tjänst sedan 1980.

Det är likadant i Värnamo polisdistrikt. Det har också en specifik geografisk karaktär med flera tätorter spridda över ett stort område och sammanhållna med ett omfattande och hårt trafikerat vägnät. Jag kan också nämna att Värnamo är länets kanske skoltätaste område, och polisen deltar ju här liksom på andra platser i undervisningen om lag och rätt liksom med trafikundervisning.

Jag vill slutligen precis som polismyndigheterna i polisdistrikten i mitt län, som avstyrker förslagen, varna för de långsiktiga effekter med avseende på samhällets rättstrygghet, ungdomars rättsmoral och medborgarnas personliga säkerhet som kan följa på en fortgående inskränkning av polisens resurser. Minskade polisresurser leder till ökad brottslighet.

Jag vill fråga justitieministern: Det är väl ändå inte i den riktningen justitieministern vill sträva, när det ser ut som det gör i dag i vårt samhälle?

Anf. 26 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Jag vill börja med en detalj. Göte Jonsson återkommer till en fråga som han hade uppe med mig vid en tidigare debatt i kammaren, och det gäller frågan varför rikspolisstyrelsen hade att redovisa ett planeringsalternativ som innebar en minskning av resurserna med 2 %.

Fru talman! Detta är inte något som jag har hittat på. Alla myndigheter har att redovisa ett sådant besparingsalternativ, och det är en planeringsmetodik som infördes redan under den borgerliga regeringsperioden. Jag tycker att den planeringstekniken är ändamålsenlig.

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

*Om den regionala fördelningen av polis-
manstjänster*

Rent allmänt vill jag säga att jag som justitieminister naturligtvis gläder mig utomordentligt åt att höra hur viktig polisen är enligt er uppfattning och hur angelägna polisens arbetsuppgifter är. Jag delar den uppfattningen.

Den nu pågående utredningen har ännu inte lett till några förslag. Jag har framhållit tidigare att det är naturligt för att inte säga självklart att man ser över det mönster efter vilket resurserna är fördelade mellan polismyndigheterna inbördes. Det mönstret ligger nämligen i stort sett fast sedan 1965. All fördelning av resurser sedan dess har skett efter det mönstret, och resursökningen har varit högst betydande. Bl. a. har antalet poliser ökat med 50 % sedan 1965. Det är alltså en fråga om fördelning av resurserna mellan polisdistrikten.

En helt annan fråga är hur många poliser totalt som vi skall ha i landet. Den frågan beror bl. a. på hur många aspiranter som vi antar till polishögskolan varje år, och den frågan behandlas i det reguljära budgetarbetet.

Redan nästa år skall enligt regeringens planer antagningen till polishögskolan öka, och det är angeläget att åtminstone det tillskottet fördelas efter ett mönster som är anpassat till dagens förhållanden. Moderaterna t. ex. vill ha en ännu större ökning. Skall inte den ökningen fördelas efter ett mönster som är aktuellt i dag, eller vill moderaterna fördela på annat sätt? Det är självklart att vi har en skyldighet att se över fördelningsmönstret.

Fru talman! Det är helt orimligt att vi här i kammaren skall stå och diskutera polisbehovet i enskilda polisdistrikt med anledning av utredningen. Utredningen är ju ännu inte avslutad, och det föreligger inte något förslag över huvud taget. De många gånger, väldigt kloka synpunkterna på resursbehovet i olika polisdistrikt skall framföras inte här i kammaren utan till dem som har att utföra utredningsuppgiften. Just nu är det länsstyrelserna som behandlar ärendet.

Till slut vill jag i frågan om hanteringen av detta ärende erinra om att det ankommer på regeringen att besluta om hur polismanstjänsterna skall vara fördelade mellan polismyndigheterna. Men detta utesluter naturligtvis inte – om det nu blir ett förslag om ändring av fördelningen – att ett sådant förslag i någon form underställs riksdagen. Jag skall inte utesluta det, men det är som sagt för tidigt att orda om detta nu. Jag upprepar för tredje gången att vi ännu inte har något förslag över huvud taget.

Anf. 27 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Orsaken till att vi visar ett sådant intresse är att frågan har en regionalpolitisk betydelse. Det går igen i ett mönster att man drar bort resurserna från landsbygden in till storstäderna. Det är ett intresse för oss inom centern att i hög grad motarbeta en sådan utveckling, dvs. en avveckling av landsbygden.

Jag tror inte att vi hade blivit upprörda om det varit ett förslag ute på remiss där man tänkt sig att i framtiden öka resurserna ännu mer i storstäderna än på landsbygden. Vad vi är upprörda över är att man vill minska resurserna på landsbygden trots att poliserna i de distrikten också är överansträngda och har en alldeles för stor arbetsbelastning. Att man vill minska resurserna på landsbygden och föra över landsbygdens resurser till storstäderna, det är vad vi opponerar mot. Det skulle vara klokt och fint om justitieministern här ville

ta avstånd från tanken att i framtiden minska landsbygdens resurser för att därigenom öka resurserna i storstäderna.

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

*Om den regionala fördelningen av polis-
manstjänster*

Anf. 28 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Justitieministern säger att det är självklart att man måste se över fördelningsreglerna vid vissa tillfällen. Jag delar justitieministerns uppfattning. Men polisberedningen har för inte så länge sedan sett över hela organisationen. Det var ganska mycket oro i polisleden i samband med den översynen, och då prövade vi bl. a. frågan om fördelningen. Om justitieministern inte var nöjd med den prövningen, varför fick då inte beredningen tilläggsdirektiv? Det hade varit bättre än att nu på nytt störa Sveriges poliser, när de jobbar för fullt.

Skall inte moderaterna också klara medelsfördelningen utifrån ett visst mönster? Jo, givetvis skall vi göra det. Vår huvudprincip är att minska brottsligheten totalt, inte att flytta över ett visst antal polistjänster för att till äventyrs minska brottsligheten på ett ställe och öka den på ett annat.

Kakan är för liten, vi har för få poliser i Sverige. Om justitieministern fryser om natten därför att justitieministern har ett för litet täcke hjälper det föga om justitieministern klipper av en decimeter upptill på täcket och syr fast samma decimeter nertill på täcket. Täcket blir inte större av det. Men om justitieministern däremot skaffar en ny tygbit och syr fast på täcket är chansen större för att justitieministern inte skall frysa. Det är precis samma sak när det gäller polisen och dess arbetssituation.

Jag vill ställa frågan till justitieministern: Vilken politik är bäst, den som justitieministern och regeringen driver när det gäller brottsbekämpningen, nämligen att flytta 348 poliser av dem som redan finns eller att göra så som vi moderater föreslår, dvs. öka antalet polistjänster med 460? Svaret är ganska givet: Den moderata politiken är den bästa.

Till sist vill jag fråga hur omflyttningen skall gå till. 348 befattningshavare är ganska mycket. Skall de tvångsflyttas, eller skall omflyttningen ske genom naturlig avgång, och vad skall i så fall hända under tiden för att man skall uppnå vissa intentioner?

Fru talman! Min vädjan till justitieministern är: Stoppa detta förslag! Kör inte vidare med det! Håll inte på att oro svenska polismän och människor ute i bygderna genom att säga att de skall förlora sina poliser. Det skulle visa på kraft om justitieministern omedelbart sade att vi inte bryr oss om detta förslag därför att det var fel från början.

Anf. 29 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Justitieministern är glad över att vi hyser omsorg om polisen och tycker att polisens arbete är viktigt – det är ju därför vi har tagit upp de här frågorna. Vi tycker kanske att justitieministern och regeringen handskas litet vårdslöst med den tillgång som polisen utgör genom att handla som man gör.

Justitieministern säger att vi måste ändra mönstret för hur vi fördelar polistjänsterna. Göte Jonsson ställde då den riktiga frågan: Varför gjorde man inte detta 1985? Det är ju inte mer än ett och ett halvt år sedan en ny organisation antogs. Hade regeringen då uppfattningen att fördelningen var

felaktig borde man inte ha lagt fram förslaget. Jag tycker att det finns anledning för justitieministern att svara på detta.

Sedan säger justitieministern att vi inte här kan diskutera enskilda polisdistrikt. Nej, det skall vi inte göra. Men vi kan ju påvisa hur förslaget slår i ett polisdistrikt, och på det sättet visa justitieministern hur tokigt hela tänkesättet är. Att försöka lösa problem på ett ställe genom att skapa problem på ett annat ställe kan ju inte vara någon i det långa loppet särskilt gångbar politik. Det måste så småningom leda till att man får ett dåligt resultat och ett dåligt förtroende överallt.

Justitieministern sade att det inte finns några förslag och att vi därför inte har någon anledning att bråka om detta. Men det finns ju ett gammalt talesätt som säger att man skall försöka mota Olle i grind. Det är det vi gör. Vi försöker få justitieministern att inse att det här är ett tokigt och hopplöst förslag och att det vore bättre att kassera det så snart som möjligt.

Jag tycker att justitieministern borde svara på frågan, varför poliser som jobbar helhjärtat och bra ute i distrikten skall straffas för det genom att man drar in de tjänster de har. Och hur skall justitieministern bära sig åt för att få dessa poliser att flytta dit-regeringen vill att de skall flytta?

Anf. 30 Justitieminister STEN WICKBOM:

Fru talman! Jag borde verkligen inte förlänga denna ganska märkliga debatt om ett förslag som inte finns.

Om det nu är så att den fördelningsnyckel som gäller sedan 1965 är så utomordentlig, finns det ju inte heller någon anledning för er att känna oro för att det skulle komma något förslag till ändring. Det kanske är som ni säger, nämligen att den nyckel för fördelningen som började användas 1965 är den exakt rätta även i dag.

Jag begärde emellertid inte ordet för att säga detta, fru talman, utan huvudsakligen för att göra ett viktigt klagörande. Göte Jonsson sade att jag nu oroar den svenska poliskåren och att jag kommer att tvångsförflytta poliser mellan polisdistrikten. Det är inte fråga om detta – det vill jag mycket klart stryka under. Kommer det ett förslag med en ny fördelningsnyckel, så leder det inte till att någon polis mot sin vilja behöver flytta från ett distrikt till ett annat.

Anf. 31 GÖTE JONSSON (m):

Fru talman! Jag har inte sagt att polismännen skall tvångsförflyttas. Jag ställde frågan till justitieministern, om de skulle tvångsförflyttas. Justitieministern säger nu att det inte skall bli på detta sätt. Jag tackar för det beskedet.

Justitieministern sade att vi kommer med klagomål och att det inte finns något förslag. Jo, men det finns ju ett konkret förslag. Regeringen har givit rikspolisstyrelsen i uppdrag att inom ramen för de polisresurser vi har i landet göra omfördelningar mellan distrikten. Rikspolisstyrelsen har lagt fram ett sådant förslag, som leder till oerhörda snedeffekter. Det förslaget har varit ute på remiss hos länsstyrelserna. Alltså finns det ett förslag. Därför frågar jag justitieministern: Skall förslaget genomföras? Det är också därför som jag riktar följande uppmaning till justitieministern: Se i annat fall till att förslaget inte längre kommer att finnas! Det kan justitieministern göra.

Anf. 32 LENNART BRUNANDER (c):

Fru talman! Justitieministern talar om en fördelningsnyckel och säger att den har funnits sedan 1965. Det genomfördes en organisationsförändring 1985. Och om nyckeln är felaktig, varför tog man inte upp den till diskussion då?

Sedan är det inte bara fråga om en fördelningsnyckel. Det förslag som föreligger – det finns de facto ett förslag – innebär ju indragningar av befintliga tjänster och inte fördelning av någonting man får. Om det varit så att man på ett annat sätt skulle fördela de nya resurser vi kan skapa hade det varit en helt annan och en positiv diskussion – nu blir det bara en negativ diskussion. Indragningarna kommer ju att skapa problem där de görs, och man kommer förmodligen inte att få nytta av det hela på de platser där man har tänkt att förstärkningarna skulle hamna; det är inte säkert att de över huvud taget kommer dit.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 1986/87:126 om avtalet med EG om handel med fisk m. m.

Anf. 33 Statsrådet ANITA GRADIN:

Fru talman! Jens Eriksson har frågat mig om jag ser någon möjlighet att få det tilläggsavtal till vårt frihandelsavtal som ingicks i fjol med anledning av EG:s utvidgning med Portugal och Spanien upphävt, och, om jag inte anser det, vad jag avser vidta för åtgärder gentemot de handelshinder m. m. som EG infört och som i interpellationen betecknas som protektionistiska och vidtagna i strid mot ingånget avtal.

Eftersom interpellationen också tar upp fiskefrågor har jag samrått med jordbruksministern.

Tilläggsavtalet ingicks i fjol som ett tillägg till vårt frihandelsavtal med EG med anledning av att Portugal och Spanien blev nya medlemmar i EG. Avtalet innehåller övergångsbestämmelser som i stort likställer oss med de tidigare EG-staterna när det gäller relationerna med Spanien och Portugal på industrivaruområdet. Till tilläggsprotokollet finns fogad en särskild skriftväxling om handeln med jordbruks- och fiskeprodukter. Den upptar bl. a. kompensation för vissa koncessioner som Sverige förlorat i Spanien och Portugal till följd av dessa båda länders integration i den gemensamma jordbruks- och fiskepolitiken.

Vi har redan i denna kammare debatterat den sistnämnda skriftväxlingen i maj i fjol. Riksdagen biföll då regeringens proposition 1985/86:153 om godkännande av tilläggsprotokoll till Sveriges frihandelsavtal med de Europeiska gemenskaperna, alltså EG.

Min företrädare konstaterade vid det tillfället att vi genom tilläggsprotokollet fått en bra förhandlingsuppgörelse. Jag finner ingen anledning att frångå denna uppfattning. Det är en bra uppgörelse som vi fått. Det förtjänar kanske också att påpekas att fiskerierorganisationerna underställts och accepterat sakinnehållet i uppgörelsen.

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

*Om avtalet med EG
om handel med fisk
m. m.*

Vissa tillämpningsproblem har emellertid uppstått under den tid som gått sedan uppgörelsen trädde i kraft. Detta är givetvis beklagligt. Man måste dock ha viss förståelse för detta eftersom det är fråga om en komplicerad materia. Dessa problem har anmälts till EG-kommissionen så snart som vi har fått reda på dem. Efter sådana framställningar har, såvitt jag vet, de olika problemen löst sig. Vissa initialproblem beträffande konserverade räkor berodde t. ex. på en felskrivning i den EG-förordning som implementerade förhandlingsresultatet. Denna har nu rättats till.

Det finns skäl att här också nämna det kanske viktigaste resultatet från förhandlingen om tilläggsavtalet, nämligen specialkvoten för tullfri sill på 20 000 ton årligen. Denna kvot löste ett mycket gammalt problem och tillmötesgick önskemål från fiskerierorganisationernas sida. Båda parter utnyttjar nu denna kvot på ett tillfredsställande sätt.

Det är möjligt att rådande marknadssituation för sill för närvarande gör värdet av denna koncession mindre än det varit tidigare. Värdet av koncessionen måste dock bedömas på betydligt längre sikt än det knappa år som den hittills har gällt.

I skriftväxlingen till tilläggsavtalet erhöll EG bl. a. fiskerättigheter för fisk och fiskprodukter för 2 500 ton torsk och 1 500 ton sill årligen. Genom årets fiskeöverenskommelse har vi lyckats få ned EG:s totala uttag av torsk i Östersjön från 5 600 ton för år 1986 till 5 160 ton för år 1987 samtidigt som vi har tillförsäkrats fångsträttigheter för sill, torsk, kolja, vitling, makrill och gråsej i Nordsjön och sill i västra Östersjön. Vi har således med årets avtal i jämförelse med föregående års avtal lyckats åstadkomma en värdefull justering i svensk favör.

Jag finner ingen anledning att här spekulera i om det är möjligt att upphäva avtalet eller ej och vad konsekvenserna härav i så fall skulle bli. Uppgårelsen är bra, och den bör ej upphävas.

Då det gäller frågan om jag avser vidta några åtgärder gentemot EG har jag redan nämnt att vi har anmält problem som vi blivit varse till kommissionen och fått tillfredsställande lösningar. I den mån andra tillämpningsproblem uppstår kommer vi givetvis att ta upp även dessa med EG-kommissionen så snart som vi får vetskap om dem.

Anf. 34 JENS ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag tackar utrikeshandelsministern för svaret på min interpellation. Statsrådet säger i sitt svar att EG:s åtgärder för att förhindra tullfri import i interpellationen betecknas som protektionistiska. Ett land kan på grund av åtgärder av detta slag inte ge besked till sina importörer att importen är tullfri, trots att det finns avtal om detta. Man accepterar t. ex. inte att den tullfria kvoten av sill tas i anspråk när den del som är bunden genom GATT-avtal är slut, utan man måste långt i förväg bestämma en dag. Detta innebar att den svenska köpta tullfria kvoten fick tas i anspråk minst en vecka innan GATT-kvoten var slut. Att man efter att i alla år ha godkänt svensk sillsortering helt plötsligt inte gjorde så, utan lade på både tull- och straffavgift och att de tyska importörerna av sillappar inte kunde garantera svenska exportörer tullfrihet trots tullfri kvot och ingånget avtal är kanske inte protektionism. Om det inte är protektionism har det i varje fall i stort sett gjorts avtalet värdelöst för 1986.

Statsrådet säger att avtalet innehåller kompensation för vissa koncessioner som Sverige förlorat i Spanien och Portugal när dessa blev EG-medlemmar. Jag konstaterar att vi har betalat för de tullfria rättigheterna med 2 500 ton torsk och 1 500 ton sill. Det är fisk till ett förstahandsvärde av mer än 20 milj. kr.

Statsrådets företrädare konstaterade i maj i fjol att uppgörelsen är bra. Statsrådet delar den uppfattningen. För vem är då uppgörelsen bra? Ja, självfallet är den bra för EG, som i praktiken för nästan ingenting, för åtaganden man inte behöver hålla, har skaffat sysselsättning under hela året för närmare ett hundratal fiskefartyg. Kanske är det ett avtal som ger fördelar på andra områden. Det framgår inte av svaret på interpellationen på vilket sätt uppgörelsen är bra, utan man konstaterar endast att det är så. Däremot vet vi att avtalet inte är bra för torskbestånden i Östersjön. Det skapar stora problem för svenskt fiske och är enligt uttalanden från flera exportörer värdelöst för deras del.

Utrikeshandelsministern säger att sakinnehållet har underställts fiskets organisationer och accepterats av dessa. Det var inte så. Vi har inte fått vara med vid dessa förhandlingar, trots att de berör oss i så hög grad. Men till det finns kanske skäl. Skälet kan vara det kompakta motstånd vi hela tiden gjort mot att byta fiskerättigheter mot tullfrihet. Det var emellertid inte avtalets sakinnehåll som underställdes fisket. Sakinnehållet – om man nu vill kalla det så – förmedlades per telefon från Bryssel. Men det kom inte till fiskets organisationer. Det kom till jordbruksdepartementet, och via bud till mig och mitt arbetsutskott som fanns i riksdagshuset vid tillfället, sysselsatta med pridförhandlingar. Budskapet löd ungefär så här: Nu kan ni få tullfrihet för fisk och fiskprodukter till EG om ni avstår 2 000 ton torsk i Östersjön. Om ni inte antar detta får ni inga flera bud.

Vad gör man i ett sådant läge? Valet var oerhört svårt. Men vi resonerade som så, att vi får minska på det andra avtalet och avstå från en del av kvoterna i Nordsjön, som vi ändå inte fiskar upp. Låt mig nämna att organisationens vice ordförande, som tog del av det s. k. sakinnehållet, i anledning av propositionen motionerade att omförhandling skulle ske.

Jag hävdar således att varje påstående att fiskets organisationer skulle ha underställts och accepterat sakinnehållet i uppgörelsen är felaktigt, och de blir inte riktigare av att de upprepas.

Vi trodde att man genom att dra ner på mängden torsk i det andra avtalet skulle kunna ha kvar ett fiskeutbyte på ungefär samma nivå inkl. det s. k. anpassningsavtalet. Men så enkelt var det inte. EG har inskrivit sin rätt att bedriva torskfiske i svensk zon, men inte i den storleksordning Sverige kan acceptera utan i den storlek EG önskar, dvs. ett lika stort uttag som tidigare plus 2 500 ton i anpassningsavtalet.

Statsrådet säger att vi lyckades få ner EG:s torskkvot till totalt 5 160 ton. Man lyckades få ner torskkvoten. Att bestånden i Östersjön sviktade har ingen betydelse, ty EG anser att *svenskarna* då får dra ner på sitt fiske.

När statsrådet säger att vi lyckades ger hon hela avtalets karaktär i ett enda ord. Det är det som har gett mig anledning att uttala att årets kvotavtal är det största nederlag svenskt fiske har lidit i fråga om sådana avtal. Det är mycket allvarligt att vi genom internationella avtal förlorat vår rätt att suveränt

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

*Om avtalet med EG
om handel med fisk
m. m.*

bestämma över svensk fiskezon och sluta de avtal som vi anser rimliga och som gagnar svenskt fiske. Det gäller nu mer att värja sig än att förhandla på likvärdiga villkor.

Statsrådet tar speciellt upp den tullfria kvoten på 20 000 ton sill, som varit ett gammalt problem och ett önskemål från fiskets sida. Det stämmer att det är ett gammalt önskemål, men vi har fått betala det dyrt. Vårt önskemål var självfallet inte att byta tullfrihet mot kvoter. Vi har föreslagit att man skulle ta bort subventionerna på införselavgiften på fiskfiléer från EG, och det fanns faktiskt en minister som 1983 sade att man inom regeringen övervägde att ta bort de ensidiga koncessionerna i handeln med fisk och fiskprodukter med EG. Resultatet av övervägandet utföll tydligen till EG:s fördel.

Jag läste häromdagen en skrivelse från den danska ambassaden där man begär ensidiga tullförmåner för färöiska fiskprodukter vid export till Sverige. Där står det, fritt översatt från danska: Landstingsman Sundstein framhöll i sitt brev det från färöisk synpunkt paradoxala i att alla andra länder i EG och EFTA i Sverige har tullfrihet på beredda fiskprodukter. Han fann att det harmoniserade dåligt med målsättningen om Norden som hemmamarknad. Det hade varit ett av huvudämnena på Nordiska rådets möte i Reykjavik i början på 1985.

Jag skulle vilja vädja till utrikeshandelsministern att hon hjälper oss att få bort problemet med dessa kvoter. Jag vill återkomma med en del synpunkter senare.

Anf. 35 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag får erinra om de regler som gäller vid interpellationsdebatter.

Anf. 36 Statsrådet ANITA GRADIN:

Fru talman! Skriftväxlingen om handeln med jordbruks- och fiskeprodukter är långsiktig. Jag tror ändå att vi måste vara överens om att detta skall ses som en integrerad del i Sveriges frihandelsavtal med EG. Man kan då inte efter ett års erfarenhet utvärdera allt och säga att det var dåligt.

Visst har det funnits problem. Men de har anmälts till oss, och vi har fört dem vidare till berörda exportörer. Alla problem som vi på detta sätt har fått vetskap om har vi tagit upp med EG-kommissionen. Jag tycker att erfarenheterna hittills visar att den svenska exporten av ifrågakvarnar varor efter kontroll, om än inte omedelbart, fått en korrekt tullbehandling. Vi kommer givetvis att fortsätta att följa denna utveckling och bedömningen av avtalet kvarstår. Enligt de rapporter jag har fått har Jens Eriksson själv varit införstådd med förhandlingsresultatet. Man har här ansett att man fick flera gamla önskemål tillgodosedda och på det sättet har man ansett att sillkvoten på 20 000 ton är värdefull.

Anf. 37 JENS ERIKSSON (m):

Fru talman! Jag trodde att jag hade klarlagt att jag inte var införstådd med innehållet i avtalet när det slöts nere i Bryssel. Jag var införstådd med någonting helt annat än det som skrevs in i avtalet. Det är därför som problemen har blivit så stora. Avtalet har inte fungerat under de år som har gått, och vi har knappast fått ut någonting från det. Vi vill från fiskeorganisa-

tionernas sida ha avtalet upphävt därför att det inte gagnar svenskt fiske. Vi har i dag stora problem i Östersjön med att komma till de fiskeplatser där torsken uppehåller sig.

Visst kan man kan göra misstag, men misstag bör väl rättas till. Det är därför vi har vädjat till statsministern och nu vädjar till utrikeshandelsministern att hjälpa oss att få bort detta avtal så att vi kan börja förhandla på lika villkor när det gäller fiskeutbytet med EG. Som avtalet ser ut i dag är vi låsta. Vi får värja oss och försöka göra skadorna så små som möjligt. Vi får värja oss mot att få in alltför många båtar i den svenska zonen som inte övervakas i den utsträckning som behövs för att skydda det svenska fisket, och därför vill vi ha bort avtalet.

Jag kommer att lägga en motion i samma riktning och vi kommer att arbeta med att försöka få bort avtalet. Vi kräver hjälp från regeringens sida för att få avtalet upphävt. Det avtal som vi har i dag är fel, och vi skall i stället ha andra slags avtal beträffande tullfriheten.

Anf. 38 Statsrådet ANITA GRADIN:

Fru talman! Eftersom jag inte var ansvarig för dessa frågor vid den aktuella tidpunkten kan jag bara beklaga att Jens Eriksson så här i efterhand inte ställer upp på det som jag har fått information om, nämligen att han tillstyrkt att man löste frågorna på detta sätt tillsammans med EG. Självfallet finns det all anledning för regeringen, fiskeproducenterna och fiskarna att ha ett samarbete.

Jag tror att Jens Eriksson också är medveten om att det är tekniskt mycket enklare att utfärda licenser för att fiska vissa kvantiteter torsk och sill än att man på de nationella tullstationerna inom EG som har att tillämpa de tullkoncessioner som finns skall fastställa om en viss leverans skall avräknas mot den tullfria kvoten eller inte. Allteftersom rutinerna byggs ut så kommer med all sannolikhet tillämpningsproblemen också att minska.

Anf. 39 JENS ERIKSSON (m):

Fru talman! Från min sida och från fiskarorganisationernas sida har vi försökt att gemensamt lösa de problem som har uppstått. Vi upptäckte att avtalet var fel och att det fanns stora brister i det. Vi sade oss då att vi kanske skulle försöka att skära ner i det andra avtalet och avstå från en del fiskerättigheter till förmån för att kunna driva handel med EG.

Nu har frihandelsavtalet fungerat endast åt ena hållet. Man kan säga att det är lättvindigt för oss men svårt för EG. Det är dock inte svårare för EG än att det går att lösa det problem som finns med att göra vår export tullfri när man har ingått avtal. Det saknas en hel del i viljan hos dem som handlägger frågorna inom EG, och det skall vi ha klart för oss. Det är inte tekniskt omöjligt att klara detta. Vi kan inte bedriva fortsatta förhandlingar med de förbehåll som finns i avtalet där EG har tillförsäkrat sig rätt till fiske. Vi har bundit detta med återtagande av suspensionerna på fiskfiléer, och vi är låsta på alla håll och kanter. Det gäller numera bara att värja sig gentemot alltför stora skadeverkningar.

*Om avtalet med EG
om handel med fisk
m. m.*

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

Meddelande om interpellation

Anf. 40 Statsrådet ANITA GRADIN:

Fru talman! Som jag sade tidigare tror jag att det är för tidigt att utdöma ett arrangemang som vi bara har haft under ett år. Det finns all anledning att tillsammans utvärdera dessa frågor. Jag kan för övrigt berätta för Jens Eriksson att jordbruksministern just i dag är i Bryssel för att diskutera fiskefrågor med den ledamot av kommissionen som är ansvarig för dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Meddelande om interpellation

Meddelades att följande interpellation framställdes

den 22 januari

1986/87:152 av *Kerstin Ekman* (fp) till försvarsministern om fullgörandet av vapenfri tjänst:

Enligt lagen om vapenfri tjänst skall värnpliktig ha möjlighet fullgöra vapenfri tjänst i stället för värnpliktstjänstgöring. Enligt lagen får vapenfri tjänstepliktig icke övas i bruk av vapen eller åläggas bära vapen eller ammunition. Någon annan restriktion vad gäller kontakt med det militära försvaret finns inte. Enligt lagen skall tjänsten ske hos statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet, eller hos förening eller stiftelse som regeringen bestämmer.

Den sistnämnda bestämmelsen borde vara tillräcklig för att de vapenfria under sin tjänstgöring arbetar och vistas i anläggning som administreras av civila myndigheter. Så tycks inte alls vara fallet. Det förekommer fall, då man från myndigheter hänvisar vapenfria till regemente för att inta måltider. Ett sådant exempel finns i Karlstad, där de vapenfria som tjänstgör på räddningsverket hänvisas till I 2, trots att måtsal finns i Karolinen där de vapenfria tjänstgör. Denna utveckling ses med oro av de vapenfria. Givetvis är frågan om att besöka regementet i samband med måltid endast bekymmersam från psykologisk synpunkt, men oro finns för att man i förlängningen i högre utsträckning blir hänvisad till militära etablissemang som t. ex. en förläggning.

Med hänvisning till ovanstående vill jag ställa följande fråga till försvarsministern:

Vill försvarsministern medverka till att de vapenfria ej hänvisas till militära etablissemang i något sammanhang?

Meddelades att följande frågor framställdes

Meddelande om frågor

den 23 januari

1986/87:308 av *Bengt Rosén* (fp) till jordbruksministern om utredning om en ny jordbrukspolitik:

Vid LRF-konferensen i Älvsjö nyligen deklarerade jordbruksministern att Sverige inte ensidigt kan ta bort sitt gränsskydd för jordbruksprodukter eftersom så gott som alla länder har gränsskydd och det inte finns någon fungerande världsmarknad utan en mängd utbud till kraftigt dumpade priser. Jag delar den bedömningen.

Men samtidigt konstaterade jordbruksministern att regleringssystemet behöver förenklas och förses med mera av marknadssignaler. Genom sjunkande världsmarknadspriser på spannmål närmar vi oss ohanterliga exportkostnader. Jag delar även denna bedömning.

Folkpartiet har sedan flera år begärt en parlamentarisk utredning som tar vid där livsmedelskommittén slutade och i en för jordbruket positiv anda arbetar fram förslag till en ny jordbrukspolitik med mindre av regleringar och ökad miljöhänsyn.

Är jordbruksministern beredd att biträda denna vår önskan?

den 26 januari

1986/87:309 av *Björn Samuelson* (vpk) till socialministern om läkarbristen i bl. a. Värmland:

I januari i år är 88 av 396 inrättade läkartjänster vakanta i Värmland. Det är en mycket allvarlig situation som svårt hotar vårdens kvaliteter. Olika förslag har väckts i riksdagen för att underlätta rekryteringen av läkare till inlandet.

Från vpk:s sida har vi föreslagit prioriteringar av studerande till läkarlinjen som kommer från områden med stor läkarbrist och som är beredda att bosätta sig där efter genomgången utbildning. Vi har också föreslagit att det skulle kunna inrättas särskilda utbildningsekonomiska villkor för de läkarstuderande som tar jobb i läkarbristområden.

Med hänvisning till den allvarliga situation som råder vill jag fråga socialministern:

Vilka åtgärder ämnar statsrådet vidta för att tillgodose läkarbehovet bl. a. i Värmland?

1986/87:310 av *Margareta Fogelberg* (fp) till statsrådet Georg Andersson om åtgärder med anledning av att sovjetiska judar nekats inresa till Sverige:

Ett antal sovjetiska judar, gifta med svenska medborgare, har beviljats utresa från Sovjet men nekats resa in i Sverige.

Prot. 1986/87:59
26 januari 1987

Meddelande om frågor

Har invandrarministern för avsikt att vidta några åtgärder med anledning av invandrarverkets beslut och den svåra situation man med all sannolikhet försatt dessa människor i?

10 § Kammaren åtskildes kl. 14.06.

In fidem

OLOF MARCUSSON